

Sygn. akt III U 81/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 kwietnia 2017r.

Sąd Okręgowy w Suwałkach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Danuta Poniatowska
Protokolant:	st. sekr. sądowy Marta Majewska-Wronowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 20 kwietnia 2017r. w S.

sprawy **T. S. (1)**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o wysokość świadczenia i o ustalenie wysokości kapitału początkowego

w związku z odwołaniem T. S. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

z dnia 19 stycznia 2017 r. znak (...)

i z dnia 4 stycznia 2017 r. znak (...)

oddala oba odwołania.

Sygn. akt III U 81/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 19.01.2017r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B., powołując się na przepisy ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2016r. poz.887 ze zm.), przyznał T. S. (1) emeryturę od dnia 01.11.2016r.

Do obliczenia wysokości świadczenia organ rentowy przyjął kwotę składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału początkowego zewidencjonowanych na koncie wnioskodawczynie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przyznano emeryturę. Podstawa obliczenia emerytury podlega pomniejszeniu o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur, w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy i składki na ubezpieczenie zdrowotne. Emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia, które ustalono na dzień zgłoszenia wniosku o emeryturę. Natomiast w związku z kontynuacją przez wnioskodawczynię zatrudnienia wypłata emerytury podlegała zawieszeniu.

W odwołaniu od tej decyzji T. S. (1) domagała się jej zmiany poprzez ustalenie wysokości świadczenia emerytalnego w wieku powszechnym na podstawie przepisów obowiązujących do końca 2012r., czyli bez odejmowania wcześniej wypłaconych jej świadczeń. Wskazała, że pobiera wcześniejszą emeryturę, a w 2012r. ukończyła 60 lat i pozostawała w ubezpieczeniu przez ponad 30 miesięcy. Nie złożyła wówczas wniosku o przeliczenie świadczenia emerytalnego w wieku powszechnym, ponieważ nie była zorientowana w zmianach, które wprowadziła ustawa z 11 maja 2012r. W 2012r. składała inne wnioski o przeliczenie świadczenia organ rentowy rozpoznawał jej wnioski pozytywnie, nie przeliczył jednak świadczenia po osiągnięciu wieku powszechnego, co byłoby korzystniejsze. Jej zdaniem organ rentowy, który reprezentuje Skarb Państwa działał na niekorzyść osób starszych niezających przepisów, nie stworzył bowiem warunków wcześniejszym emerytkom z rocznika 1952 (i wcześniejszych), żeby dzięki informacjom z właściwego, oficjalnego źródła mogły wykorzystać szansę i zdążyć przejść na emeryturę powszechną bez uszczuplenia kapitału początkowego. W dniu 28.11.2016r. złożyła wniosek między innymi o przeliczenie świadczenia wieku powszechnym, ponieważ podlegała co najmniej 30 miesięcy ubezpieczeniu, jednak organ rentowy nie zastosował przepisów starego systemu i nie ustosunkował się do jej wniosku. Podniosła, iż nie wnioskowała o przyznanie świadczenia, lecz domagała się pozostania w starym systemie. ZUS przeliczył świadczenie po uzyskaniu wieku powszechnego na podstawie nowych przepisów wynikających z ustawy z 11.05.2012r. o zmianie ustawy o emeryturach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw i pomniejszył o wypłaty. Wyliczona kwota emerytury wynosiła 3.304,97zł. Jej zdaniem brak jest podstaw, aby przy obliczeniu wysokości jej emerytury organ rentowy dokonywał potrącania wartości kwot pobranych wcześniej z tytułu wcześniejszej emerytury. Jej zdaniem data osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego, a nie termin złożenia wniosku decyduje o sposobie obliczenia wysokości świadczenia. Emerytura o którą wystąpiła nie stanowi nowego świadczenia, którego wysokość ustala się według reguł dotychczasowych przyznawania emerytury po raz pierwszy. Podstawową zasadą świadczenia emerytalnego jest to, że uprawnienia do nich powstają z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do ich nabycia (art. 100 ustawy o FUS), a w jej przypadku nastąpiło to w 2012r. Dlatego data złożenia wniosku nie powinna mieć znaczenia. W tym zakresie powołała się na wyrok Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 17.12.2015r. sygn. akt VI U 2161/13 oraz wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 03.11.2015r. sygn. akt P 11/14.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. Podtrzymał podstawy skarżonej decyzji i dodatkowo wskazał na art. 25 i 26 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z FUS, które stanowiły podstawę ustalenia jej prawa do emerytury i obliczenia jej wysokości. Podniósł, iż czym innym jest powstanie prawa do świadczenia, do którego ma zastosowanie przepis art. 100 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, a czym innym jest ustalenie wysokości tego świadczenia. Prawo do emerytury powstaje z mocy ustawy, jednakże do realizacji tego prawa konieczne jest złożenie wniosku - z mocy art. 116 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS postępowanie w sprawach świadczeń wszczyna się na wniosek. Ustawa o emeryturach i rentach z FUS odróżnia moment powstania prawa od momentu wypłaty świadczenia, nie wcześniej niż od miesiąca zgłoszenia wniosku lub wydania decyzji z urzędu - art. 129. Data złożenia wniosku wskazuje na to, jaki stan prawny winien być brany pod uwagę jako kryterium ustalenia zarówno prawa jak i jego wysokości. Ponadto przepisy ustawy o z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z FUS ani ustawy z dnia 11.05.2012r. o zmieniającej ustawę o emeryturach i rentach z FUS oraz niektórych innych ustaw nie zawierają przepisów intertemporalnych, zatem zawarte w nich regulacje znajdują zastosowanie w brzmieniu obowiązującym na dzień złożenia przez uprawnionego wniosku. W tym zakresie organ rentowy wskazał na wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 08.01.2017r. sygn. III AUa 767/16.

Decyzją z dnia 04.01.2017r. organ rentowy z urzędu ponownie ustalił wartość kapitału początkowego T. S. (1). Do ustalenia jego wysokości przyjął podstawę wymiaru w wysokości 1.842,20zł, ustaloną decyzją z dnia 28.03.2001r. Uwzględnił 26 lat 2 miesiące i 3 dni okresów składkowych oraz 1 miesiąc i 14 dni okresów nieskładkowych. Kapitał początkowy na dzień 01.01.1999r. wyniósł 189.565,09zł. Do wyliczenia kapitału początkowego organ rentowy przyjął wynagrodzenia minimalne za okresy od 01.08.1972r. do 31.05.1973r., od 16.07.1973r. do 20.11.1973r. , od 15.11.1973r. do 31.03.1982r. i od 01.04.1982r. do 31.03.1988r. Wskazał, iż po nadesłaniu zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu Rp-7 za te okresy kapitał początkowy zostanie ponownie przeliczony.

T. S. (1) złożyła odwołanie od tej decyzji, identycznej treści co w przypadku decyzji z dnia 19.01.2017r. Podniosła, że nie zgłaszała wniosku o przeliczenie kapitału początkowego.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. Podtrzymał podstawy skarżonej decyzji.

Oba odwołania od powyższych decyzji, z uwagi na tożsamość faktyczną i prawną, zostały połączone do wspólnego rozpoznania.

Sąd ustalił, co następuje:

T. S. (1) (ur. (...)) na podstawie decyzji z dnia 31.05.2010r. od dnia 01.05.2010r. była uprawniona do wcześniejszej emerytury. Wnioskodawczyni kontynuowała zatrudnienie i w związku z tym kilkakrotnie składała wnioski o przeliczenie wysokości świadczenia.

W dniu 28.11.2016r. odwołująca wystąpiła z wnioskiem o ponowne ustalenie wysokości emerytury, w formie druku ZUS-ER-WPS-02, wskazując, iż wnosi o ponowne ustalenie emerytury na stan obowiązujący w 2012r. w którym osiągnęła powszechny wiek emerytalny, zgodnie z przepisami obowiązującymi w tym okresie bez stosowania art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej. W odrębnym piśmie dołączonym do wniosku wskazała, że wnosi o ustalenie nowego świadczenia po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego w 2012r. zgodnie z wówczas obowiązującymi przepisami, które nie przewidywały pomniejszenia emerytury o te już wypłacone.

Organ rentowy przyznał odwołującej prawo do emerytury w powszechnym wieku emerytalnym od dnia 01.11.2016r. Przed jej wydaniem organ rentowy ponownie przeliczył wysokość kapitału początkowego odwołującej na dzień 01.01.1999r.

Sąd zważył, co następuje :

W zakresie odwołania T. S. (1) od decyzji o ponownym ustaleniu kapitału początkowego, to podkreślić należy nie zgłaszała ona żadnych merytorycznych zarzutów. Kwestionowała sam fakt ponownego ustalenia przez organ rentowy wysokości kapitału początkowego, wskazując, iż nie składała w tym zakresie żadnego wniosku. Decyzja ta została przez organ rentowy wydana z urzędu, co zostało w decyzji zaznaczone. Jej wydanie było wynikiem zgłoszonego przez nią wniosku o ustalenie prawa do emerytury w powszechnym wieku emerytalnym. Ustalenie wysokości świadczenia wymagało zatem podjęcia przez organ rentowy z urzędu działań w celu ponownego przeliczenia kapitału początkowego. Sąd nie dopatrywał się w tej decyzji żadnych uchybień merytorycznych, czy też matematycznych. Decyzja jest korzystna dla odwołującej, ponieważ kapitał początkowy ustalono w wysokości wyższej. Organ rentowy był usprawiedliwiony do działania z urzędu.

Przed przystąpieniem do rozważenia zasadności dalszego żądania odwołującej należy wskazać, iż nie kwestionowała ona samego faktu przyznania prawa do emerytury w powszechnym wieku, ale podstawy prawnej. Generalnie domagała się przyznania prawa do tego świadczenia na dzień ukończenia 60 roku życia i w oparciu o obowiązujące wówczas przepisy.

Postępowanie w sprawach z zakresu przyznawania świadczeń emerytalno – rentowych opiera się na zasadzie wyrażonej w art. 116 ust. 1 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2016r. poz.887 ze zm.) tj. zasadzie wnioskowości. Zgodnie z tym przepisem postępowanie w sprawach świadczeń wszczyna się na podstawie wniosku osoby zainteresowanej, chyba że ustawa stanowi inaczej. Wyjątkiem są postępowania w sprawach tych ubezpieczonych, którzy na dzień ukończenia wieku emerytalnego (powszechnego) mają ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy. W tym przypadku organ rentowy nie oczekuje na decyzje ubezpieczonego i jego wniosek, tylko działa z urzędu i przyznaje mu prawo do emerytury. W przypadku odwołującej przyznanie prawa do emerytury – wcześniejszej czy też w wieku powszechnym, wymagało zgłoszenia przez nią wniosku. Wnioskodawczyni wiek emerytalny – powszechny – ukończyła w 2012r. jednak wniosku o emeryturę z tego tytułu nie zgłosiła. Odwołująca winą za zaniechanie zgłoszenia takiego wniosku w 2012r. obarczała organ rentowy

wskazując, iż w tym okresie wielokrotnie występowała z innymi wnioskami, ale nie została poinformowana o zmianie przepisów dotyczących ustalania wysokości świadczenia w związku z wprowadzeniem ust. 1b do art. 25 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Zgodnie z tym przepisem jeżeli ubezpieczony pobrał emeryturę na podstawie przepisów art. 26b, 46, 50, 50a, 50e, 184 lub art. 88 ustawy z dnia 26 stycznia 1982r. - Karta Nauczyciela (Dz.U. z 2014 r. poz. 191 i 1198, z 2015 r. poz. 357, 1268 i 1418 oraz z 2016 r. poz. 668), podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, ustaloną zgodnie z ust. 1, pomniejsza się o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie zdrowotne.

Bezspornym było, że odwołująca wniosek o przyznanie jej prawa do emerytury w powszechnym wieku zgłosiła dopiero w dniu 28.11.2016r. Jej wniosek został przez organ rentowy rozpoznany w oparciu o stan faktyczny i prawny obowiązujący w tej dacie. Z ustaleń wynikało, że wnioskodawczyni ukończyła wiek emerytalny, a zatem spełniła warunek do uzyskania prawa do emerytury. Ile miesięcy wcześniej ukończyła ten wiek nie miało znaczenia przy rozpoznaniu jej wniosku, gdyż istotne było, aby wiek ten ukończyła w dacie składania wniosku.

Nie było też podstaw do ustalenia prawa do emerytury na podstawie przepisów regulujących jej przyznanie sprzed nowelizacji art. 25 o emeryturach i rentach z FUS. W tym zakresie należy w całości podzielić argumentację wskazaną przez organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie. Przepisy nie przewidują wyjątków w ustalaniu prawa do emerytury w wieku powszechny w odniesieniu do określonej grupy emerytów. Stan uprawnień każdej osoby, która występuje z wnioskiem o świadczenie emeryturą jest badany na podstawie przepisów obowiązujących w dacie składania takiego wniosku, chyba że przepisy intertemporalne przewidują szczególną regulację w okresie przejściowym.

Sąd podziela argument, że przepisy z zakresu ubezpieczeń społecznych mogą wydawać się przeciętnemu obywatelowi zawile, nie stanowi to jednak podstawy do występowania z żądaniami, jakie zostały przez odwołującą przedstawione w odwołaniu. Przepisy dotyczące nabywania prawa do emerytur oraz ustalania ich wysokości są powszechnie dostępne. Zakład Ubezpieczeń Społecznych również na swoich stronach internetowych zawiera streszczenia i wyjaśnienia regulacji dotyczących uprawnień poszczególnych grup uprawnionych do świadczeń rentowo – emerytalnych. Ponadto analiza akt emerytalnych wskazuje, że odwołująca była aktywnym emerytem i w miarę regularnie składała kolejne wnioski związane z przeliczaniem świadczenia, podejmowaniem jego wypłaty etc. Należy zatem przyjąć, iż miała możliwość również osobistego zasięgnięcia informacji w Inspektoracie właściwym dla jej miejsca zamieszkania. Niemniej podkreślić należy, że na organie rentowym nie ciąży obowiązek informowania poszczególnych ubezpieczonych o przysługujących im uprawnieniach np. w związku z nowelizacjami przepisów. Dlatego, oprócz braku podstaw prawnych do przyjęcia innej podstawy prawnej przy ustaleniu odwołującej prawa do emerytury w powszechnym wieku, za chybione należy uznać twierdzenie, że organ rentowy powinien ją poinformować o zmianach prawa w tym zakresie.

W związku z powyższym, na podstawie art. 477¹⁴ §1 kpc oba odwołania podlegały oddaleniu.

mt